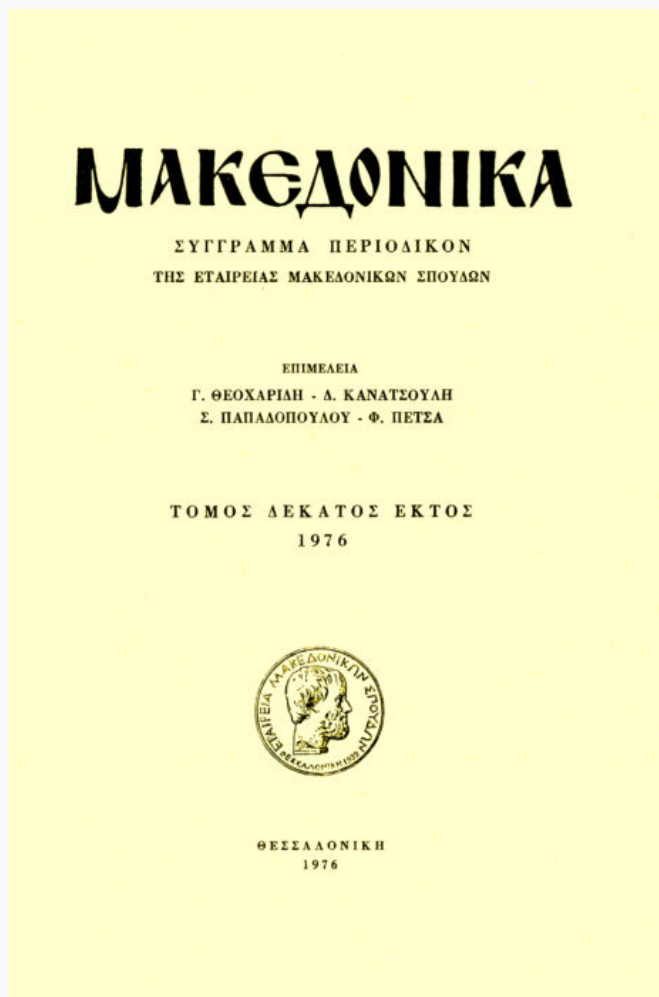

Μακεδονικά

Τόμ. 16, Αρ. 1 (1976)

Λόγος θρηνητικός Στάμκου Δάκου: ανώνυμο
στιχούργημα του ΙΖ' αιώνας

Φαίδων Κ. Μπουμπουλίδης

doi: [10.12681/makedonika.634](https://doi.org/10.12681/makedonika.634)

Copyright © 2014, Φαίδων Κ. Μπουμπουλίδης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Μπουμπουλίδης Φ. Κ. (1976). Λόγος θρηνητικός Στάμκου Δάκου: ανώνυμο στιχούργημα του ΙΖ' αιώνας. *Μακεδονικά*, 16(1), 59–72. <https://doi.org/10.12681/makedonika.634>

«ΛΟΓΟΣ ΘΡΗΝΗΤΙΚΟΣ ΣΤΑΜΚΟΥ ΔΑΚΟΥ»
ΑΝΩΝΥΜΟ ΣΤΙΧΟΥΡΓΗΜΑ ΤΟΥ ΙΖ' ΑΙΩΝΟΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στὰ κείμενα τῆς Μεταβυζαντινῆς Νεοελληνικῆς Λογοτεχνίας (ποῦ δρί-
ζεται ἀπὸ τὴν "Αλωσι τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὡς τὰ μέσα τοῦ ΙΗ' αἰῶνος)
ἀνήκει κι ἓνα ἀνώνυμο στιχοῦργημα, τυπωμένο τὸ 1679, μὲ τίτλο ἐκτενῆ:
Λόγος ἐγκωμιαστικὸς Ὕτοι θρηνητικὸς εἰς τὴν ἄωρον κ(αὶ) αἰφνίδιαν, μᾶλλον
δὲ φονικὴν ταφὴν τοῦ Εὐγενεστάτου Ὁραιοτάτου τε καὶ Χαριεστάτου Νεανίου,
Κυρίου Κυρ Στάμκου Δάκου Υἱοῦ Μονογενοῦς τοῦ Κυρ Δήμκου Δάκου ἀπὸ τὰ
Σέρβια, τοῦ ἀδίκως φονευθέντος ὑπὸ ἀνημέρων, Αἰστών ἐν τῇ αὐτοῦ οἰκίᾳ κατὰ
τὸ Μεσονύκτιον. Ἐνετίησι. Παρὰ Βαλεντίνου τῷ Μορτάλῃ, ἀρχοῦ. Con licenza
de' Superiori (σχ. 8ο μ., σελίδες, χωρὶς ἀρίθμησι, 14+2 λευκές)¹.

Τὸ κείμενο ἐκτείνεται σὲ διακοσίους ἐξήντα τέσσερες ἱαμβικοὺς 15συλ-
λάβους ὁμοιοκαταληκτοὺς στίχους, ὅπου—μὲ ἀποστροφές, ποῦ συχνὰ δια-
τυπώνονται²— θρηνεῖται ὁ Στάμκος, γιὸς τοῦ Δήμκου, ἄδικο δολοφονημένος
στὰ Σέρβια³ τῆς Μακεδονίας, στίς 20 Ἰανουαρίου 1678⁴, καὶ θαμμένος στὸν
περίβολο τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἁγίας Κυριακῆς⁵. Ἀναφέρονται στοιχεῖα τῆς

---

1. Τὸ στιχοῦργημα παρουσίασε βιβλιογραφικῶς ὁ É. m. L e g r a n d, *Bibliographie Hellénique, ou description raisonnée des ouvrages publiés par les Grecs au dix-septième siècle. Tome deuxième*, Paris 1894, σ. 355-356. (Πρβλ. καὶ J. I r m s c h e r, *Bemerkungen zu den Venezianer Volksbüchern, «Probleme der Neugriechischen Literatur»*. III, Berlin 1960, σ. 174). Σύντομο λόγος γι' αὐτὸ ἔκανε ὁ B. K n ö s, *L'Histoire de la Littérature Néo-grecque. La période jusqu'en 1821*, Uppsala [1962], σ. 484.

2. Βλ. στ. 1-14, 29-30, 45-48, 151-162.

3. Βλ. Θ. Παπαθανασίου, *Τὸ μεσαιωνικὸν Φρούριον τῶν Σερβίων*, Θεσσαλονίκη 1939. Μ. Μ α λ ο ῦ τ α, *Τὰ Σέρβια*. Ἱστορικὴ καὶ Λαογραφικὴ ἐπισκόπησις, Θεσσαλονίκη 1956. Τ ο ὕ Ἰ δ ί ο υ, *Τὰ Σέρβια* (Συμπλήρωμα τῆς ἐκδόσεως 1956), Θεσσαλονίκη 1965. Ν. Δ ε λ ι α λ ῆ, *Κατάλογος σκευοφυλακίου Ἐκκλησίας Ἁγίας Κυριακῆς Σερβίων καὶ Ἐπιγραφαί Ἱ. Μονῆς Ζιδανίου (Στανοῦ). Μετὰ δύο εἰκόνων*, Θεσσαλονίκη 1957. Ἀ. Ξ υ γ ο π ο ὕ λ ο υ, *Τὰ Μνημεῖα τῶν Σερβίων*, Ἀθήναι 1957. Σ τ. Ἱ. Παπαδοπούλου, *Ἐκπαιδευτικὴ καὶ κοινωνικὴ δραστηριότητα τοῦ ἑλληνισμοῦ τῆς Μακεδονίας κατὰ τὸν τελευταῖο αἰῶνα τῆς Τουρκοκρατίας*, Θεσσαλονίκη 1970, σ. 196-201 (μὲ τὴν σχετικὴ βιβλιογραφία).

4. Βλ. στ. 27-28.

5. Βλ. στ. 33-34.

καταγωγῆς¹ καὶ τῆς οἰκογενειακῆς του ζωῆς², ἐξαίρεται ἡ ὁμορφιά καὶ ἡ κοινωνική του θέσις³ καὶ ὑπογραμμίζονται οἱ ἀρετές του⁴, γιὰ τὶς ὁποῖες καὶ θὰ ἀποκτήσῃ, κατὰ τὸν Στιχουργό, μιὰ θέσι στὸν Παράδεισο, ἀφοῦ ἀντήλλαξε ὅλα τὰ ἐπίγεια καλὰ του μὲ τὴν αἰωνία ἀνάπαυσι⁵.

Ἐνα πραγματικὸ περιστατικὸ ἀπετέλεσε τὸν πυρῆνα ἔργου, ποῦ ἔχει βασικὰ ἠθικοδιδασκτικὸ χαρακτήρα. Ὅμως ὁ ἀνώνυμος στιχουργὸς του— ποῦ φαίνεται ὅτι εἶχε κάποια μόρφωσι, ιδιαίτερα ἐκκλησιαστική, ὅπως διαπιστώνεται ἀπὸ τὶς συχνὲς ἀναφορὲς σὲ χωρία τῆς Ἀγίας Γραφῆς⁶— δὲν διακρίνεται γιὰ λογοτεχνικὴ αἴσθησι, παρὰ κάποιες ἐξαιρέσεις στίχων, ἰδίως στὶς ἀποστροφές⁷· καὶ αὐτὸ διαφαίνεται καὶ ἀπὸ τὴν μετρικὴ σύστασι τῶν

1. Βλ. στ. 21.

2. Βλ. στ. 41-42, 121-123.

3. Βλ. στ. 17-20, 55-58, 125-126, 131-134, 164.

4. Βλ. στ. 43-44, 135-146, 167-174, 219-220.

5. Βλ. στ. 99-100, 181-192.

6. Βλ. πρὸ κάτω testimonia, κατὰ τὴν ἐκδοσι τοῦ κειμένου. Ἄς σημειωθῇ, μὲ τὴν εὐκαιρία, ὅτι ὁ στ. 261:

Ἀμήν, ἀμήν καὶ Γένοιτο, ὡς ψάλλ' ἡ Ἐκκλησία

εἶναι ἀντίστοιχος μὲ τὸν στ. 840

Ἀμήν, ἀμήν καὶ Γένοιτο, γένοιτο, γένοιτό μοι

ἀπὸ τὸ ποίημα τοῦ Ἑμμ. Γεωργιλά, Ἱστορικὴ Ἑξήγησις περὶ Βελισσαρίου (ἐκδ. Wagner).

7. Ἀναφέρω χαρακτηριστικὰ τοὺς στίχ. 1 κ.ε.:

*Δένδρα μ' ὅλα, θρηνήσετε, ἀνθ' μου, μαραινῆτε
καὶ σεῖς φυτὰ καὶ δρόκαρπα, τῶρα ξεριζωθῆτε.
Γῆς, ἄλλαξε τὴν ὄφιν σου [. . . . .]
[. . . . .]
Βουνὰ καὶ κάμποι, στρέψατε τὴν χαρὰν εἰς ἐλπίην,
ἀστέρες, πέσετε ὡς τὴν γῆν [. . . . .]
[. . . . .]
Καὶ σύ ἥλιε, σκοτείνιασε καὶ κρύψε ἐδὰ τὸ φῶς σου.*

Πρέπει ὥστόσο νὰ σημειωθῇ ὅτι ἀνάλογες ἐκφράσεις ἀπαντοῦν καὶ σὲ ἄλλα κείμενα τῆς Μεταβυζαντινῆς λογοτεχνίας, εἴτε μὲ καθαρὰ γραμματειακὸ ἐνδιαφέρον, π.χ. Ἑμμ. Γεωργιλά, Τὸ θανατικὸν τῆς Ρόδου (ἐκδ. Wagner), στ. 90-92.

*Ὡ οὐρανὲ κατάστρε, ἥλιε καὶ φεγγάρι,
ὄρη, βουνὰ καὶ θάλασσα, γῆ τῆς Ρόδου, τὰ ὄρη,
κλαύσατε καὶ θρηνήσετε [. . . . .]*

[Ἀνώνυμος], «Περὶ Ξεντείας» (ἐκδ. Καλιτσουνάκη), στ. 281-283:

*Τὰ ὄρη νὰ χαλάσουν, ἡ γῆς νὰ ἀναστενάζῃ
οἱ πέτρες νὰ ραγίσουν, ὁ ἥλιος νὰ μαυρίσῃ,
τὰ δένδρα νὰ ξεριζωθοῦν [. . . . .]*

εἴτε βέβαια καὶ μὲ κάποια ἀξία λογοτεχνικὴ, π.χ. Γ. Χορτάτση, «Πανώριω» (ἐκδ. Κριαρᾶ) στ. Δ' 117 κ.ε.:

Σήμερο οἱ κάμποι ἄς ξεραθοῦν καὶ ἐν βουνὰ ὡς βουλήσου,

στίχων (μέ τούς συχνούς παρατονισμούς¹ ἢ τὰ σφάλματα τῆς ὁμοιοκαταληξίας²) καί ἀπό τήν γλῶσσα τοῦ στιχουργήματος, πού παρουσιάζεται ὡς κρᾶμα καθαρεύοντος λόγου μέ στοιχεῖα δημοτικώτερα, ἀνάμεικτα μέ ξενισμούς³ καί ἰδιωματισμούς⁴, χωρίς νά ἀποφεύγωνται ἀκόμη καί βιασμοί λέξεων⁵.

Ἔτσι ὁ Λόγος ἐγκωμιαστικός ἦτοι θρηνητικός... ἐντάσσεται ἀπόλυτα στοῦ κλῆμα καί στήν ἀντίστοιχη κατηγορία τῶν στιχουργημάτων τῆς ἐποχῆς του καί γνωρίζεται ὄχι βέβαια γιά τήν λογοτεχνική του ἀξία, ἀλλά γιά τήν γραμματολογική του σημασία. Αὐτὸς ἄλλωστε ὁ γραμματολογικός του χαρακτηριστὴρ εἶναι πού δικαιολογεῖ καί τήν τωρινή κριτική ἔκδοσι.

ΚΕΙΜΕΝΟ

Λένδρα μ' ὅλα, θρηνήσετε, ἄνθη μου, μαρανθῆτε
καὶ σεῖς φυτὰ καὶ δρύκαρπα, τῶρα ξεροζωθῆτε.
Γῆς, ἄλλαξε τὴν ὄφιν σου, τὴν εὐμορφὴν θωριάν σου,
τὴν ἀνθοπλουμοστόλισιν καὶ τὴν εὐπρόπειάν σου.
5 Βουνὰ καὶ κάμποι, στρέψατε τὴν χαρὰν εἰς ἐλπίην,
ἀστέρες, πέσετε 'ς τὴν γῆν, ὅς' ἔχετε τὴν φύσιν
νὰ λάμπητε, νὰ φέγγητε ὁμοῦ μέ τὴν σελήνην,
τὴν φεγγαυόλον καὶ φαιδρὰν καὶ θελκτικὴν σειρήνην.

3 θωριάν || 7 φεγγεῖτε ||

6: «καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔπесαν εἰς τὴν γῆν» (Ἀποκάλ., 6,13).

ἄς ἄφρονσι τὰ δάσητα κ' οἱ γιόρανοι ἄς μαρσίουν.
ἄς θολαθοῦν οἱ ποταμοὶ κ' οἱ βρύσες ἄς σταθοῦσι,
τὰ χορταράκι' ἄς ξεραθοῦν, τὰ δέντρη ἄς τσακιστοῦσι.
[. . . . .]
ὁ ἥλιος ὄχ τὸν οὐρανὸ χάμαι 'ς τὴ γῆς ἄς πέση
[. . . . .]
καὶ τὸ φεγγάρι ἄς χαθῇ καὶ τὰστρα ἄς σκοτεινιάσουν.

1. Βλ. στ. 5, 21, 33, 97, 99, 101, 175, 178, 179, 196, 225.

2. Βλ. στ. 5-6, 19-20, 23-24, 47-48, 53-54, 79-80, 81-82, 97-98, 113-114, 115-116, 125-126, 127-128, 147-148, 169-170, 183-184, 191-192, 197-198, 203-204, 217-218, 219-220, 223-224, 231-232, 237-238, 239-240, 245-246, 253-254, 255-256, 259-260.

3. Π.χ.: ἀτλάζια στ. 35, τζιαλίκη στ. 37, τραδιτόρου στ. 38, ζυμπύλι στ. 39, στράτα στ. 117, μπαλάσια στ. 192, τουρνέσια στ. 212, φῖνα στ. 230.

4. Π.χ.: ἀνθοπλουμοστόλισιν στ. 4, στηριγμός στ. 22, ἀκορνιάκτιστα στ. 35, ἀφορμο-λόγησιν στ. 76, κακοτεχνόσση στ. 140, λαμπρόπων στ. 190, μεταβαλμούς στ. 234, καλοθέ-λησιν στ. 248.

5. Π.χ.: ἀλ'νῶν στ. 26, περ'βόλια στ. 126 (ἀλλά: περιβόλια στ. 187), περ'σώτεροι στ. 54.

- Καὶ σύ ᾿λιε, σκοτείνιασε καὶ κρύψε ἐδὰ τὸ φῶς σου,
 10 τὲς λαμπρὲς ἀκτίνες σου καὶ αὐτὸ τὸ πρόσωπό σου
 καὶ πλέον μὴ στολίζεσαι τὸν ἀγλαὸν χιτῶνα,
 διὰ νὰ φέρῃς εἰς τὴν γῆν ὑπέρλαμπρην εἰκόνα.
 Καὶ πόλεις ὅλες τῶν Ἀρχῶν καὶ χώρες τῶν Μονάρχων,
 ἀλλάξετε φορέματα γιὰ τοῦτον τὸν τοπάρχον,
 15 τὸν νοητὸν ἀγγελινόν, τὸν χρυσοστολισμένον
 καὶ μ' ἀρετὲς θεόδοτες πολλὰ χαριτωμένον,
 τὸν Στάμκο, λέγω, τὸν κλεινόν, τὸν Στάμκο τὸν ἀνδρεῖον,
 τὸν Στάμκο τὸν περιδοξον καὶ τὸν πολλὰ ἀστεῖον,
 τὸ καύχημα τῶν μουσικῶν, τὸ στέφος τῶν σπουδαίων
 20 καὶ ἡ στολὴ κ' εὐπρέπεια τοῦ κάστρου τῶν Σερβίων
 καὶ γενεᾶς Δακιτικῆς ἢ Δαβιτικῆς μᾶλλον
 ὁ στόλος καὶ ὁ στηριγμός, ὡς Ἡρακλῆ τὸν ἄλλον,
 ὁποῦ ἐρρίφθη εἰς τὴν γῆν χαμαὶ ὅταν ἓνα δένδρον
 ἀπὸ φονεῖς ἀνήμερους κ' ἐχθροὺς εἰς κάθε ἔργον,
 25 μέσα ᾿ς τὸ σπῖτι τῷ ξαφνα, ὥρα τοῦ μεσανόκτου,
 διὰ πταισίματα ἁλ' ὧν, δευτέρα τῆς Ἰνδίκτου /
 ᾿ς τοὺς χίλιους ἐβδομηντοκτῶ ἔτους ἀπὸ Κυρίου
 καὶ ἑξακόσιους σωστούς, εἴκοσι Γεναρίον.
 Γῆς, ἥλιε καὶ οὐρανὲ καὶ ὅλα τὰ στοιχεῖα,
 30 φρίξατε καὶ βοήσατε παράδοξα καὶ θεῖα
 ὅτι τὰ κάλλη τὰ λαμπρὰ καὶ ὄψις ἡ ὥραία
 κείτονται τώρα εἰς τὴν γῆν νεκρά τε καὶ ἀραῖα,
 μέσα εἰς τὴν περιοχὴν τῆς κοινῆς ἐκκλησίας,
 Κυριακῆς τῆς μάρτυρος καὶ θαυμαστῆς Ἀγίας.
 35 Τὰ τλάζια τὰ κορνιακτίστα καὶ γοῦνες αἱ τιμίες
 νὰ στοιβαχθοῦσι μέσ' ᾿ς τὴν γῆν γιὰ τὲς καινοτομίες
 τοῦ Βόηβοντα, τοῦ ἄθεου τζιαλίκη, τοῦ Κορνιάρη,
 τοῦ τραδιτόρου τᾶπιστου καὶ σκύλου τοῦ λυσσιάρη!
 Ἀλλὰ τί κλαίγω φορεσιές; Δὲν κλαίγω τὸ ζυμπύλι,
 40 ὁποῦ ἐμοσκογλύκανε τοὺς πάντας εἰς τὰ χεῖλι,
 τοὺς φίλους καὶ τοὺς συγγενεῖς καὶ μάννα καὶ πατέρα
 καὶ τὴν ἀθλίαν σύζυγον, ξέν' ἀπὸ ξέν' ἀέρα!
 Τώρα μαράνθη κ' ἔλειψε καὶ ἀφῆκεν τὸ τραγοῦδι
 καὶ πάντες τὸ θρηνηλογοῦν πὼς ᾿χάσαν τὸ λουλούδι.

9 σ' ἥλιε || 36 μεσεῖν || 38 λυσιάρου || 41 σύγγενεις || 44 λολούδι ||

9: «καὶ ὁ ἥλιος ἐγένετο μέλας» (Ἀποκάλ., 6,12). 29-30, 45-47: «ἐφρίξεν ἡ γῆ καὶ ὁ ἥλιος, Σῶτερ, ἐκρύβη...», «φρίξον τῷ θεάματι, οὐρανὲ» (Εὔγκωμ. Ὁρθρου Μ. Σαββ., Στ. β').

- 45 Γῆς, ἤλιε καὶ οὐρανὲ καὶ ὅλα τὰ στοιχεῖα,
 χτίσματα καὶ ποιήματα οὐράνια καὶ θεῖα,
 φρίζατε καὶ βοήσατε μεγαλοφώνως ὅλα
 καὶ μετ' ἐμᾶς θρηνήσατε παντοτινὰ καὶ τώρα
 εἰς τὸν μέγαν χαλασμόν καὶ ὅς τὴν πολλὴν ἀδικίαν,
 50 ὁπῶγινε ὅς τὰ Σέρβια, ὅς αὐτὴν τὴν ἐπαρχίαν,
 ἔστοντας νὰ ὠρφάνευσαν παιδιὰ ἀπὸ πατέρα
 καὶ ἀπὸ ἀνδρὰ ἤχρευσαν γυναῖκες πρὸς ἐσπέρα. /
 Μεγάλως ἀδικήθησαν πτωχοὶ πολλοὶ ἐκ τοῦ κάστρου
 καὶ ἐκ τὰ χωριά περ' ὁσότεροι, ἐστερημέν' ἀπ' ἄσπρα,
 55 γιὰτὶ κοινῶς ὅλ' ἔχασαν, ὅλοι, τὸν εὐεργέτην,
 ὅλοι τὸν ἀντιλήπτορα, τὸν θεῖον ὑπηρετήν.
 Οἱ ἱερεῖς ὥς εὐλαβῇ, οἱ μοναχοὶ σπονδαῖον,
 νέοι τε καὶ οἱ γέροντες τὸν εἶχαν ὥς ἐδραῖον
 καὶ τώρα τὸν στερεῦθησαν καὶ κλαίγουν καὶ θρηνοῦσιν
 60 καὶ τὸν Θεὸν παρακαλοῦν καὶ τὸν ἀντιβολοῦσιν
 νὰ κάμῃ τὴν ἐλέησιν, ὥς δίκαιος ποῦ εἶναι,
 γιὰ νὰ τὸν δώσῃ γλήγορα ὅς τὸν οὐρανὸν ἐμβῆναι,
 νὰ ψάλλῃ, νὰ ὑμνολογῇ ὁμοῦ με τοὺς Ἀγγέλους
 τὸν ὑπερύμνητον Θεὸν καὶ μ' ὅλους τοὺς δικαίους
 65 καὶ νὰ ὑπεραγάλλεται ἐβλέποντας ἐκεῖνες
 τὰς ἄρρητες καὶ θαυμαστὰς καὶ ἔκλαμπρες ἀκτῖνες
 τῆς τριφεγγοῦς θεότητος καὶ πρώτης ἐξουσίας,
 τῆς οὐρανόθεν φύσεως καὶ γῆϊνης οὐσίας
 καὶ με τοὺς λευκοστόλιστους ἀπὸ καιρὸν μαρτύρους,
 70 χιλιάδας εἰκοσ' τέσσερες, πρεσβυτέρους τοὺς θεῖους
 νὰ ἱκετεύσουν τὸ συγχρόν τὸν ἀναρχὸν Μονάρχην
 καὶ ποιητὴν μονότατον, τοῦ Οὐρανοῦ τοπάρχην,
 λέγοντας· «πότε, Κύριε, δίδεις τὴν τιμωρίαν
 ὅς ἐκείνους ποῦ ἐφόνευσαν ἡμᾶς εἰς μαρτυρίαν
 75 καὶ ἔχυσαν τὸ αἷμά μας ὅς τὴν γῆν χωρὶς αἰτίαν,
 χωρὶς ἀφορμολόγησιν καὶ κάκωσιν καμμίαν;»
 Ὅστις τοὺς ἀποκρίνεται, με πρόσωπον πραῖον,
 ἀκόμη νὰ ἔχουν σιωπὴν καὶ ὑπομονὴν βαθεῖαν, /
 ἕως καιρὸν πολλὰ μικρὸν ἐτούτου τοῦ αἵωνος,
 80 καὶ τότε τὸ ποθούμενον νὰ λάβουν τῆς Ἐώας,

54 χωρὶς νὰ ἴδῃ 78 βαθεῖαν

73-80: «ἕως πότε, ὁ δεσπότης ὁ ἅγιος καὶ ἀληθινός, οὐ κρίνεις καὶ ἐδικαίεις τὸ αἷμα
 ἡμῶν ἐκ τῶν κατοικούντων ἐπὶ τῆς γῆς; Καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἐκάστῳ στολὴ λευκὴ καὶ ἐρρέθη

- αὐτοὶ μὲν τὸν Παράδεισον νὰ ἰδοῦν καὶ ν' ἀπολαύσουν
 ἐκεῖνοι δὲ τὴν Κόλασιν, τὴν πίσσαν καὶ τὴν καῦσιν
 καὶ νὰ εὐφραίνωνται αὐτοί, ἐκεῖνοι δὲ νὰ κλαῖσιν,
 οἱ μὲν ὥσάν 'ς τὸν Οὐρανόν, οἱ δὲ ὥσάν 'ς τὴν σβέσιν·
 85 καθὼς ὁ Εὐαγγελιστὴς λέγει καὶ Θεολόγος
 'ς τὴν θείαν Ἀποκάλυψιν, τοῦ Ζεβεδαίου γόνος,
 νὰ πλύνωσι τὰ αἵματα καὶ τὰς στολάς τοὺς μόνου
 ἐν αἵματι καὶ ὕδατι ἁγίου τοῦ ἁμόμου
 καὶ νὰ τὰς ἐκλαμπρύνωσιν ὡς τὴν λευκὴν χιόνα,
 90 νὰ βασιλεύουν σὺν Χριστῷ 'ς τὸν ἅπαντα αἰῶνα,
 μὲ τοὺς Ἀγγέλους νὰ 'μιλοῦν καὶ μὲ τοὺς Ἀποστόλους,
 μὲ τοὺς Προφῆτας τοὺς σεπτοὺς καὶ θείους Ἀθλοφόρους
 καὶ μὲ Ἱερομόνυχους, Ὁσίους καὶ Δικαίους
 καὶ Ἱεράρχας ἅπαντας, Πατέρας τοὺς Νικαίους,
 95 νὰ ἐντροφυοῦν χαίρομενοι κάλλη τοῦ Παραδείσου
 ὑμολογοῦντες τὸν Χριστόν, κτίστην καὶ τῆς ἀβύσσου,
 ὅστις γιὰ 'λίγην στέρησιν τῆς ζωῆς τῆς προσκαίρου
 τοὺς ἐχάρισε στέφανον πολυτελεῖ καὶ χαίρουν·
 Γιὰ 'λίγην τέρψιν μάταιαν τοῦτον τοῦ φθαρτοῦ κόσμου
 100 ἀντήλλαξαν τὴν ἄφθαρτον τοῦ ἀθανάτου δόμου.
 Καὶ ἡξιώθησαν λοιπὸν κοινωνοὶ νὰ γενοῦσιν
 τῶν παθημάτων τοῦ Χριστοῦ καὶ πρῶτοι νὰ φανοῦσιν,
 διὰ νὰ βλέπουν καθαρῶς τὴν ἁγίαν Τριάδα
 ἀμέσως τε καὶ προσεχῶς, Χριστὸν σὺν τῇ Δυνάδει,
 105 ὡς λέγει ὁ Ἀπόστολος, τὸ σκεῦος τοῦ Ὑψίστου
 τῆς ἐκλογῆς τῶν μαθητῶν Θεοῦ καὶ μόνου Κτίστου,
 καὶ μὲ τοιαύτην ἔλλαμψιν καὶ θείαν παρρησίαν
 νὰ δέωνται παντοτινὰ Θεοῦ τὴν Μοναρχίαν,
 εἰς τὸ νὰ κάμῃ τάχιστα νὰ γένη Παρουσία
 110 Δευτέρα, ἡ φρικτότατη καὶ πᾶσι πεφρικνύα.
 Νὰ ἀπολαύσῃ δηλαδὴ ὅλους τοὺς ποθητούς του
 καὶ ἐκ καρδίας φίλους του καὶ συγγενεῖς ὁ δικούς του,

αὐτοῖς ἵνα ἀναπαύσωνται ἔτι χρόνον μικρόν, ἕως πληρωθῶσιν καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν οἱ μέλλοντες ἀποκτενεσθαι ὡς καὶ αὐτοί» (Ἀποκάλ., 6, 10-11).

85 καὶ) μέγας Θεολόγος || 93 Ἱερὸ Μάρτυρας || 110 Δεύτερα ||

87-90: «καὶ ἔπλυναν τὰς στολάς αὐτῶν καὶ ἐλεύκαναν αὐτὰς ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἁγίου. Διὰ τοῦτο εἰσιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ» (Ἀποκάλ., 7, 14-15). 91-92: «καὶ οἱ ἅγιοι καὶ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ προφῆται» (Ἀποκάλ., 18, 20). 101-102: «κοινωνοὶ ἐστε τῶν παθημάτων» (Β' πρὸς Κορινθ., 1, 7). 105-106: «σκεῦος ἐκλογῆς ἐστίν μοι οὗτος» (Πράξ. Ἀποστ., 9, 15).

- ὅτι τοὺς ἀπαρνῆθηκεν ἐξαίφνης κι ἀνελπίστως
καὶ δὲν τοὺς ἐχαιρέτισεν οὐδὲ ποσῶς τοὺς πλείστους,
115 οὔτε τοὺς ἀπεκρίθηκεν εἰς τὰμετρα τὰ δάκρυα,
ὅπ' ἔχυναν διὰ ταντὸν ἀπ' τὰθλια ὀμμάτια,
ἔστοντας νὰ ἀρχίνησε τὴν στράταν νὰ ὀδεύῃ
τοῦ Οὐρανοῦ τότες εὐθὺς καὶ νὰ περιπολεύῃ,
γὰ τὴν ὁποία ᾽φρόντιξε καὶ πάντα ᾽μελετοῦσεν
120 τὰ δὲ ᾽δικὰ μας γήϊνα βλα τάλησμονοῦσεν
κι ἀρνῆθηκε μονογενῇ υἱὸν μηνῶν δεκάξι
καὶ ᾽ς τὴν κοιλίαν ἕτερο κατὰ τὴν αὐτὴν τάξι·
ἀρνῆθη μάννα, ἀδελφὰς καὶ χρήσιμον πατέρα,
ὅλους, ὅπου ὀδύρονται τὰ νῦν εἰς τὸν ἀέρα.
125 Καὶ τί νὰ λέγω τὰ πολλὰ καὶ ν' ἀριφνῶ τὰ πλείστα,
ζευγάρια, περ' βόλια καὶ πλούτη τὰ περισσά,
ὅπου τὰ καταφρόνησε καὶ τάφησε ᾽ς τοὺς κάμπους
ἀγκαλὰ νὰ ᾽κοπίαζε νὰ τὰποκτήσῃ ὄντως.
Καὶ δὲν ἐγίνωσκε ὡς ἡμεῖς τὰ τοῦ καιροῦ συμβάντα,
130 ἀμ' ὑπερμάχει ὡς οὐδεὶς νὰ τὰ κερδήσῃ πάντα. /
Μὲ τὴν πολλὴν του φρόνεσιν καὶ σωφροσύνην ἄκραν
ἐπέρασε τοὺς γέροντας ᾽ς ἐ νουθεσίαν πᾶσαν.
Νόμοι ἦσαν οἱ λόγοι του καὶ κρίσεις τὰ ρητά του,
ὅπου τὰν ἐδικαίωνε πτωχοὺς μὲ τὰ καλὰ του.
135 ᾽Εφάνη ὡς ἄλλος Δαβὶδ εἰς τὸν καιρὸν ἐτοῦτον
καὶ Γολιάθ ἀπέκτεινε, τὸν νοητὸν σκηπτοῦχον.
᾽Εφάνη ἄλλος Δανιὴλ εἰς τὴν δικαίαν κρίσι
καὶ ἔκλεξε τὸν θάνατον παρὰ νὰ ἁμαρτήσῃ.
᾽Εφάνη νέος ᾽Ιωσήφ ποθῶν τὴν σωφροσύνην
140 καὶ Αἰγυπτίαν ἔφυγε, τὴν κακοτεχνοσύνην.
᾽Εφάνη τέλος ᾽Οδυσσεὺς κ' ἔφυγε τὲς Σειρῆνες,
τὲς κολακεῖες τὲς πολλὰς σὺν ταῖς παραφροσύναις.
᾽Εφάνη κ' ἕνας Νάρκισσος ᾽ς τὰσύγκριτα τὰ κάλλη
καὶ εἰς τὴν ὠραιότητα, ὅπου ἄντ' ἀναθάλλει,
145 μὲ τὴν ὁποίαν πάντοτε ᾽τόξευε τοὺς παρόντας,
ὡς Ἀχιλλεὺς καὶ Ἑκτορας τοὺς ἐν ἐκείνοις ὄντας.
Γιὰ τοῦτο ξένοι καὶ ᾽δικοί, γονεῖς καὶ συγγενεῖς τε,
φίλοι του καὶ πραγματευταὶ κοινῶς τὸν συμπονεῖτε.
Καὶ ἐκ τῆς μνήμης σας λοιπὸν ὅλους παρακαλοῦμεν
150 μὴ τὸν ἀποξενώσητε καὶ σᾶς ἀντιβολοῦμεν.

- Μόνον ἡμέρας καὶ νυκτός, μηνῶν ὅλων καὶ χρόνων,
 πρεσβύτεροι καὶ ἱερεῖς ὁμοῦ μὲ διακόνων
 καὶ ἱερομονάχων τε μαζὶ μ' ἀρχιερέων
 καὶ τῶν ὁσίων μοναχῶν ὁμοῦ μὲ τῶν δικαίων
 155 καὶ κοσμικῶν θεοσεβῶν μετὰ τῶν καλογράδων
 πενήτων τε καὶ ὀρφανῶν ἅμα μετὰ χηρὰδων, /
 ἐπικαλεῖσθε Κύριον, πᾶχει τὴν ἐξουσίαν
 νὰ βάλλῃ εἰς τὴν γένναν καὶ εἰς τὴν ἀπουσίαν
 τοῦ Παραδείσου τῆς τρυφῆς καὶ ὅποιον θέλει πάλιν,
 160 νὰ βάνῃ εἰς τὴν Κόλασιν, τὴν βασιλείαν ἄλλην,
 κ' ἔτσι νὰ βάλλῃ τὸ λοιπὸν κι αὐτὸν τὸν καλὸν νέον
 ὃς ἐκείνην τὴν ἀνάπασιν, ὥς μέγα φιλοθέον,
 τὸν Στάμκο, λέγω, τὸν κλεινὸν καὶ τὸν ἀνδρειωμένον
 καὶ τὸν ἡλιοπρόσωπον καὶ τὸν χαριτωμένον,
 165 ὁποῦ ᾗχε τὰ χαρίσματα Πνεύματος τοῦ Ἀγίου
 ἑπτὰ ὅλα καὶ τέλεια αὐτοῦ τοῦ παναγίου:
 τὴν σοφίαν καὶ σύνεσιν καὶ μὲ τὸν θεῖον φόβον
 τὴν γνῶσιν καὶ εὐσέβειαν, ἰσχύν, βουλὴν καὶ λόγον·
 καὶ μετὰ ταῦτα ἀκομὴ τῆς ψυχῆς ταῦτες εἶχε
 170 τὲς τέσσερες τὲς ἀρετές, τὲς γενικὰς μετήλθε,
 δικαιοσύνην, φρόνησιν, ἀνδρείαν, σωφροσύνην,
 ὁμοῦ καὶ μὲ τοῦ σώματος τὴν τετρακτὴν ἐκείνην,
 τὴν ῥώμην, ὠραιότητα, ὑγείαν, ὀλοκληρίαν,
 ὁποῦ στολίζουσιν τὸ κορμὶ καὶ τὴν ψυχὴν τὴν θεῖαν.
 175 Γιὰ ταῦτες ἠξιώθηκε ὃς τὴν ζωὴν τούτην πρῶτον
 χαριτοβρύτων δωρεῶν ἐκ τοῦ Πατρὸς τῶν φῶτων
 καὶ δεῦτερο ὃς τὴν μέλλουσιν μεγάλων χαρισμάτων
 καὶ ἀναπαύσεως πολλῆς, οὐρανίων ταγμάτων.
 Καὶ ἀληθῶς στερεύθηκε τῆς ζωῆς τῆς προσκαίρου,
 180 ἀμὴ πάλιν ἀπώλυσεν οὐρανίας καὶ χαίρου.
 Στερεύθηκε θνητοῦ πατρὸς κ' ἔτυχεν οὐρανόυ,
 ὁμοίως καὶ μητρὸς θνητῆς, ἀμ' ἦρκεν αἰωνίου. /
 Καὶ τὸ πλέον χειρότερον, στερεύθηκ' ὁμοζύγου
 γῆϊνης, ὀλιγοχρορικῆς, τοῦ κοσμικοῦ θορύβου,

161 βάλλῃ || 180 οὐρανία || 182 αἰωνία || 184 ὀλιγοχρορικῆς ||

157-158: «ἔχοντα ἐξουσίαν ἐμβαλεῖν εἰς τὴν γένναν» (Λουκ. 12, 5). 160: «πῶς οὖν σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ [Σατανᾶ];» (Ματθ., 12, 26 - Λουκ., 11, 18). 181: «ὁ πατὴρ ὁ οὐράνιος» (Ματθ., 6, 14, 18, 35). 186: «ἡ εἰσόδος εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν» (Ἐπιστ., Πέτρ., β', 1, 11).

- 185 ἄμ' ἀντ' αὐτῆς τοῦ ὀδόθηκεν ἄλλη τιμιωτέρα,
ἢ Βασιλεία Οὐρανῶν, ἢ αἰωνιωτέρα.
Στερεύθη περιβόλια—κἀγὼ ὁμολογῶ το—
ἄμ' ἀντὶ τούτων ἔλαβε Παράδεισον τὸν πρῶτο.
Στερεύθη δόξες καὶ τιμές γῆινων ἐξ ἀνθρώπων
- 190 ἁμὴ ἐκκληρονόμησεν Ἀγγέλων τῶν λαμπρόπων.
Στερεύθη τέλος σπίτια καὶ πλούσια παλάτια,
ἄμ' ἦδρε τὰ θεόκτιστα, σωστὰ ὡσὰν μπαλάσια,
κτισμένα εἰς τοὺς οὐρανούς καὶ κατοικᾷ μεσα
μὲ ἄλλους τόσους δίκαιους, νέους χωρὶς τουρνέσια,
- 195 ἐκεῖ πού νύκτα δὲν θωρεῖ, ἁμὴ ὅλο λαμπρότης
καὶ φωτοφάνεια πολλή τῆς ἀξίας τῆς πρώτης,
διατ' ὥσπερ φωτοφανεῖς λαμπάδες ἔμπροσθέν του
αἱ ἐλεημοσύνες του λάμπουν καὶ ἀρετές του
καὶ καλωσύνες π' ἔκαμεν ὅς πτωχοὺς καὶ πεινασμένους
- 200 καὶ ὅς γυμνοὺς καὶ ἀποροὺς καὶ ὅς τοὺς φυλακωμένους,
ὅς ἐῖρεῖς καὶ λειτουργοὺς, ραοὺς καὶ μοναστήρια,
ὅλα αὐτὰ τὸν ἔκαμαν κ' ἔμαθε τὰ μυστήρια.
Καὶ ἐδιάβη τοὺς πολλοὺς ἀπὸ τοὺς ἐναρέτους
κ' εἰς ψαλτικά κ' εἰς γράμματα, λέγω ἀναμφιλέκτως.
- 205 Γιὰ νὰ πιστώσω τὸ λοιπὸν τὸν λόγον μου ἐτοῦτον,
χορῆζι νὰ φέρω μάρτυρας πιστότατους τοσοῦτον
ἁμὴ ὅχ' ἓναν μάρτυρα ἢ δύο ἢ διακόσιους,
ἀλλὰ πλήθος πολλότατον ἐκ τόπων ἐνακόσιους, |
γιατὶ καλὰ τὸν ἤξευραν ἀπ' ὅλην Οἰκουμένην
- 210 πῶς ἦτον ἀνεταίριαστος ψυχὴν χαριτωμένην.
Κ' εἰς τὸ κορμὶ πλειότερον καὶ ὅς ὅλα του τὰ θέσια
ἀπέρνα κάθε εὐγενῆ καὶ ὅς ὅλα τὰ τουρνέσια,
ὅτ' ὥριζε τὰ πλούτη του καὶ ὅχι τὰ πλούτη κείνον,
ὡς τὸ παθαίνουν οἱ πολλοὶ ὅμοιοι τῶν Ἑλλήνων,
- 215 ὅπου κρατοῦν τὰργύρια ἕως τὸν θάνατόν τους
καὶ τότε τὰ ἀφίνουνσι καὶ χάνουν τὸν μισθόν τους.
Ἀμὴ αὐτοὺς ὡς γνήσιον εὐσεβῆ πατρός τέκνον
τὰ ἔστειλε πρῶτύτερα, ὡς πολλοὶ τὸ κατέχουν

196 φωτοφανεία || 201 μοναστήρια || 202 μυστήρια || 218 κατέχον ||

202: «οἷμιν δέδοται γινῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν» (Ματθ., 13, 11).
216: «ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν» (Ματθ., 6, 2, 5, 16). 223-224: «Μὴ θησανρίζετε ὑμῖν θησανροὺς ἐπὶ τῆς γῆς ὅπου σῆς καὶ βρωσίς ἀφανίζει καὶ ὅπου κλέπται διορύσσουσιν, καὶ κλέπτουσιν· θησανρίζετε δὲ ὑμῖν θησανροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὐτε σῆς οὔτε βρωσίς ἀφανίζει καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν, οὐδὲ κλέπτουσιν» (Ματθ., 6, 19-20).

- μοιράζοντας εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ σκλαβωμένους σκλάβους
 220 καὶ ᾗς ψυχοδοσίματα καὶ ᾗς πένητας ἄλλους.
 Κ' ἔττι τὰ ἐπροέπεμψε ᾗς τὴν ἄνω κατοικίαν
 τῶν οὐρανίων τε μονῶν, θεῖαν καὶ αἰωνίαν,
 ἐκεῖ ποὺ κλέπτῃς δὲν πατεῖ, οὔτε σκώληξ τὰ τήκει,
 ὡς ἔγινα τὰ ᾗλοιπα, ὁποῦ ᾗς εἰς τὸ σπίτι.
 225 Ὅθεν τὰ θέλει εὖρ' ἐκεῖ, ᾗς τοῦ Κριτοῦ τὰς παλάμας,
 ὡς λέγει τὸ Εὐαγγέλιον, ὁ στερεὸς ἀδάμας·
 γὰρ τὰ ὁποῖα βέβαια ὁ κτίστης τῶν ἀπάντων
 ἀντὶ τὸ ἕνα ἑκατὸν τὸν δίδει τέλος πάντων,
 ν' ἀγάλλεται παντοτινὰ ᾗς ὅλα τὰ κάλλ' ἐκεῖνα
 230 τοῦ Παραδείσου τῆς τρυφῆς, τὰ ἔκλαμπρα καὶ φῖνα,
 ἐκ τῶν ὁποίων τῆς τρυφῆς καὶ πολλῆς εὐφροσύνης
 ν' ἀλησμονῇ τὰ γήινα μ' ὅλες τὲς κακωσύνες.
 Γιατὶ καὶ λύπες καὶ χαρὲς ἐδῶ εἶχεν ἀντάμα
 καὶ κόπους καὶ μεταβαλμούς, τοὺς πλείστους ἐν τῷ ἅμα, |
 235 ἀμὴ ἐκεῖ ὅλο χαράν, ὅλο τρυφὴν καὶ τέρφην,
 χωρὶς καμμίαν δοκιμὴν καὶ πικρὰν ἄλλην σκέψιν.
 Καὶ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον βλέπει τὸν Κύριόν μας
 καὶ χαίρεται τὴν ὄρασιν αὐτοῦ τοῦ Ποιητοῦ μας,
 ποὺ λάμπει ὡς τὸν ἥλιον καὶ ὡς τὸ φῶς ἀστράπτει
 240 καὶ τέλος ὡς ὑπέργλαμπρον διαμάντι ἀναθάλλει.
 Τὸν ὁποῖον ὡς δίκαιον παρακαλεῖ καθ' ὥρα,
 νὰ κάμῃ τὴν ἐκδίκησιν εἰς τοὺς ληστάδες τώρα,
 ὡς εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν λέγει ὁ Θεολόγος,
 καὶ Τοῦ ᾗ πεν ὅλον μὴν ἀργῇ ὁ Υἱός τε καὶ Λόγος.
 245 Καὶ μάλιστα τοῦτο ζητᾷ ὅχι διὰ τὴν ἔχθραν,
 ἀλλὰ διὰ τὴν ἔνωσιν τῶν συγγενῶν καὶ φίλων,
 ὁποῦ ποθεῖ νὰ ἐνωθῇ πάντοτε μετ' ἐκείνους

224 ὁπ' οὔχεν || 241: δίκαιος || 244 τοῦ πᾶν ὅλου || 245 τοῦτο τὸ ζητᾷ || 246 καὶ φέραν
 (βλ. ὁμῶς στ. 112, 148, 249) ||

225: «ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν υἱὸν καὶ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ» (Ἰω., 3, 35). 225-229:
 «οὐδεὶς ἔστιν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν ἢ ἀδελφοὺς ἢ ἀδελφὰς ἢ μητέρα ἢ πατέρα ἢ τέκνα ἢ ἀγροὺς
 ἔνεκεν ἐμοῦ καὶ ἔνεκεν τοῦ εὐαγγελίου, ἐὰν μὴ λάβῃ ἑκατονταπλασίονα» (Μάρκ., 10, 29-30).
 237-239: «διὰ παντός βλέπονσι τὸ πρόσωπον τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς» (Ματθ., 18, 10).
 — «βλέπομεν γὰρ ἅρτι δι' ἐσῴπτρον ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον» (Πρὸς
 Κορινθ. α', 13, 12)—«καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος» (Ἀποκάλ., 10, 1). 241-242, 244:
 «καὶ ἔκραξαν φωνῇ μεγάλῃ λέγοντες· ἔως πότε, ὁ δεσπότης ὁ ἄγιος καὶ ἄληθινός, οὐ κρι-
 νεις καὶ ἐκδικεῖς τὸ αἷμα ἡμῶν.» (Ἀποκάλ., 6, 9-10).

- διὰ τὴν καλοθέλησιν, ὁπόχει πρὸς αὐτείνους
καὶ πρὸς ἡμᾶς τὰ μάλιστα τοὺς φίλους του θέλ' ἔχει,
250 ὥσπερ τὸ ἔχομε κ' ἡμεῖς, πὺν Θεὸς τὸ κατέχει.
Τὸ λοιπὸν ὅλοι μας κοινῶς τῶρ' ἄς παρακαλοῦμεν
τὸν Κύριόν μας καὶ Θεὸν κ' ἔτζι ἄς δεηθοῦμεν
ὅτι, ἂν μᾶς ἐστέρησε ἐδῶ 'ς τὴν ζωὴν ταύτην
ἀπὸ ἐκεῖνον τὸν λαμπρὸν καὶ ἔσοχον τοπάρχη,
255 κἂν ἐκεῖ εἰς τὴν μέλλουσιν νὰ μᾶς ἐνώσῃ τότε,
γὰρ ν' ἀγαλλώμεσθην ὁμοῦ δοξάζοντες αὐτόν τε
Θεὸν τὸν Παντοκράτορα καὶ ἄναρχον πατέρα
τό τε φῶς τὸ τρισήλιον, ὅπου δὲν ἔχ' ἐσπέρα
μετὰ δὲ τοῦ Μονογενοῦς καὶ Πνεύματος Ἁγίου
260 εἰς αἰῶν' ἀτελεύτητον δόξης τῆς αἰωνίου. |
'Αμὴν, ἀμὴν καὶ Γένοιτο, ὡς ψάλλ' ἡ Ἐκκλησία
καὶ πάντες κοινῶς δέονται ἐν τῇ μυσταγωγίᾳ
τούτου τοῦ ἡλιόμορφου καὶ νεανία Στάμικου,
ὅπ' ἔλειψ' ἐκ τοῦ λόγου μας ὡς ἄνθος ἐκ τοῦ κάμικου.

Τέλος

τῷ δὲ Θεῷ δόξα.

259 μονογενοῦς, Υἱοῦ κ(αί) || 263 τοῦ ἡλιόμορφον ||

Γ Λ Ω Σ Σ Α Ρ Ι Ο ¹

ἀγαλλομαι [α' πληθ. ὑποτ. ἐνεστ.: ἀγαλλώ-
μεσθην], 256
ἀγκαλὰ < ἂν καλὰ (σύνδ.)=ἂν καί, 128
αἰώνιος [συγκρ.: αἰωνιωτέρα], 186
ἀκορνιάκτιστος < ἄ(στερ.) + * κορνιακτι-
στός=αὐτὸς πὺν δὲν ἔχει ἐπάνω του σκό-
νη, καθαρός, 35
ἀμὴ [ἀμ'] (σύνδ.)=ὁμως, ἀλλά, 130, 180, 185,
190, 207, 217, 235
ἀνεταιρίαστος=ἀταίριαστος, 210
ἀνθοπλουμοστόλισις, ἡ=στολισμός με λου-
λούδια, 4
ἀριφνῶ=ἀπαριθμῶ, 125
ἄσπρα, τὰ=χρήματα, 54

ἀτλάζι, τὸ < ἀραβ. atlas=εἶδος μεταξωτοῦ
ύφασματος, 35
ἀφορμολόγησις, ἡ=ἀφορμή, 76
ἀχείλι, τό, 40
δρυκάσπο, τὸ=βαλανιδιά, 2
ἐβλέπω [μτχ.: ἐβλέποντας], 65
ἐδὰ (ἐπίρρ.)=τώρα, 9
ἐκ + αἰτ.=ἀπό, 54, 208
ἐκλέγω [ἀόρ. ἐκλεξε], 138
ἔστοντας (σύνδ. καὶ ἐπίρρ.)=ἐπειδὴ, με τὸ
νὰ, 51, 117
ἔτζι (ἐπίρρ.)=τοιουτοτρόπως, 161
ζευγάρι, τὸ=ζευγὸς βοδιῶν ἢ ἑκτασις γῆς,
126

1. Σημειώνονται λέξεις ξενικές, ιδιωματικές ἢ γραμματικές ιδιοτυπίες.

ζυμπύλι, τὸ < τουρκ. sübül=ύάκινθος, 39
 ήλιοπρόσωπος=αὐτὸς ποὺ ἔχει πρόσωπο
 λαμπερὸ ὅπως ὁ ήλιος, 164
 ήλιόμορφος=ώραίος κατὰ τὴν μορφή καὶ
 λαμπερὸς ὅπως ὁ ήλιος, 263
 κακοτεχνοςύνη, ή=κακὴ ἐνέργεια, 140
 κακωσύνη, ή=κακία, 232
 καλόγρια, ή [γεν. πληθ.: καλογράδων], 155
 καλοθέλησις, ή=καλὴ διάθεσις, 248
 Κογνιάρης < τουρκ. Konya (=Ίκόνιο)=
 Τοῦρκος ἀπὸ τὸ Ίκόνιο, «Κονιάρως», 37
 λαμπρόπιος (?) [γεν. πληθ.: λαμπρόπων]=
 λαμπερὸς κατὰ τὴν ὄψι, 190
 λυσσιάρης, λυσσασμένος, 38
 μεσάνυκτα, τὰ [γεν. έν.: μεσανύκτων], 25
 μεταβαλμός, ὁ=μεταλλαγὴ, 234
 μόνος [ὑπερθ.: μονότατον], 72
 μοσκογλυκαίνω, 40
 μπαλάσι [πληθ.: μπαλάσια] < τουρκ. balâ=
 ὑψηλός, τεράστιος, 192

περιπολεύω=περιοδεύω, περιπλανῶμαι, 118
 πολὺς [ὑπερθ. πολλότατον], 208
 στερενόμεαι [παθ. ἀθρ.: στερενέθη καὶ στερεύ-
 θηκε]=στεροῦμαι, 179, 181, 189, 191
 στηριγμός, ὁ=στήριγμα, 22
 τραδιτόρος < ιτ. traditore=προδότης, 38
 τζιαλίκης < τουρκ. çalik=αὐτὸς ποὺ κλί-
 νει, ποὺ ἔχει σημάδι πληγῆς, ὁ ξέθωρος,
 37
 τοπάρχος, ὁ=τοπάρχης, 14
 τουρνέσι, τὸ [πληθ.: τουρνέσια < γαλλ. tour-
 nois=νόμισμα, 194, 212
 φιλοθέος [φιλόθεος]=εὐλαβής, 162
 φίρος < ιτ. fino=λεπτός, ἐκλεκτός, 231
 φυλακίων [μτχ.: φυλακωμένος]=φυλακίζω,
 200
 χήρα, ή [γεν. πληθ.: χηράδων], 156
 ψυχοδόσιμο, τὸ [πληθ.: ψυχοδοσίματα]=δω-
 ρεὰ (γιά μελλοντικὴ ψυχικὴ σωτηρία),
 220

SUMMARY

Phaidon Bouboulidis, «Stamkos Dakos' Lamentation». A 17th century anonymous versified work.

In the introduction, matters referring to the edition, content, and character of a versified work dating from 1679 as well as the influence exerted on the anonymous poet by passages in the Bible are examined; (concurrently, parallels with texts of post-Byzantine Greek literature are suggested), and the literary significance of the work is indicated. The edited text with a critical commentary and mention of the sources (testimonia) is presented, and a Glossary of foreign and dialectal words or grammatical peculiarities follows.